

۲۲۹۹۷۷۷

**سیاست دوگانه بریتانیا در جنوب غرب آسیا؛ مطالعه
موردی بحران یمن**

**سید حسن میرفخرائی (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)
مصطفی خدایی**

اندیشکده روابط بین الملل

سرشناسه: میرفخرایی، سیدحسن، ۱۳۳۸-
عنوان و نام پدیدآور: سیاست دوگانه بریتانیا در جنوب غرب آسیا؛ مطالعه موردی بحران یمن / سیدحسن
میرفخرایی، مصطفی خدایی.

مشخصات نشر: تهران: اندیشکده صنایع نرم: اندیشکده روابط بین الملل، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری: ۱۶۲ ص.

شابک: ۱-۳-۹۴۵۳۱-۶۲۲-۹۷۸: ۹۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۵۳]-۱۶۲.

موضوع: انگلستان -- روابط خارجی -- خاورمیانه / Middle East -- Foreign relations -- Great Britain

خاورمیانه -- روابط خارجی -- انگلستان / Middle East -- Foreign relations -- Great Britain

خاورمیانه -- تاریخ -- قرن ۲۱ م. -- دخالت انگلستان

Middle East -- History -- 21st century -- Participation, British

انگلستان -- سیاست و حکومت -- قرن ۲۱ م.

Great Britain -- Politics and government -- 21st century

انگلستان -- روابط خارجی -- یمن / Great Britain -- Foreign relations -- Yemen

یمن (جمهوری) -- روابط خارجی -- انگلستان

Yemen (Republic) -- Foreign relations -- Great Britain

شناسه افزوده: خدایی، مصطفی، ۱۳۶۲-

شناسه افزوده: اندیشکده صنایع نرم

شناسه افزوده: اندیشکده روابط بین الملل

رده بندی کنگره: DA۴۷/۹

رده بندی دیویی: ۳۲۷/۴۱۰۵۶

شماره کتابشناسی ملی: ۸۳۶۴۱۳

عنوان: سیاست دوگانه بریتانیا در جنوب غرب آسیا؛ مطالعه موردی بحران یمن

نویسندگان: سیدحسن میرفخرایی و مصطفی خدایی

ویراستار، طراح و صفحه‌آرا: زهرا خانیانی و کوثر خانیانی

ناشر: اندیشکده صنایع نرم با همکاری اندیشکده روابط بین الملل

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۱

تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

پست الکترونیکی: irtt.ir@gmail.com

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۵۶۴۵۴۶۳

شابک: ۱-۳-۹۴۵۳۱-۶۲۲-۹۷۸

قیمت: ۹۰ هزار تومان

همه حقوق متعلق به اندیشکده روابط بین الملل بوده و هرگونه تکثیر این کتاب به صورت کاغذی و الکترونیکی بدون مجوز کتبی از اندیشکده ممنوع است. برای تهیه این کتاب می‌توانید به وبسایت اندیشکده روابط بین الملل به نشانی www.irthink.com مراجعه کنید.

فهرست مطالب

۱۱.....	مقدمه
---------	-------

بخش اول

۱۷.....	مفروضات
---------	---------

۱۸.....	تعریف مفاهیم
---------	--------------

۱۹.....	فصل اول
---------	---------

۱۹.....	رهیافت نوواقع گرایی
---------	---------------------

۱۹.....	الف. واقع گرایی
---------	-----------------

۱۹.....	ب. نوواقع گرایی
---------	-----------------

۲۳.....	ج. مفروضات نوواقع گرایی
---------	-------------------------

۲۴.....	د. مفاهیم کلیدی نوواقع گرایی
---------	------------------------------

۲۷.....	فصل دوم
---------	---------

۲۷.....	تبیین سیاست خارجی بریتانیا در جنوب غرب آسیا و یمن با این رویافت
---------	---

۳۱.....	جمع بندی بخش اول
---------	------------------

بخش دوم

۳۳.....	فرایند سیاست گذاری خارجی در بریتانیا
---------	--------------------------------------

۳۴.....	فصل اول
---------	---------

۳۴.....	سیاست خارجی در بریتانیا
۳۷.....	فصل دوم
۳۷.....	ابزار دیپلماتی عمومی بریتانیا
۴۶.....	فصل سوم
۴۶.....	احزاب سیاسی و لابی‌های پارلمانی
۴۶.....	الف. حزب کارگر
۴۷.....	ب. حزب محافظه کار
۵۰.....	فصل چهارم
۵۰.....	رسانه‌ها و افکار عمومی
۵۱.....	فصل پنجم
۵۱.....	راهبرد بریتانیای جهانی
۵۵.....	جمع‌بندی بخش دوم

بخش سوم

۵۹.....	سیاست بریتانیا در منطقه جنوب غرب آسیا
۶۰.....	فصل اول
۶۰.....	تبارشناسی سیاست خارجی بریتانیا در خاورمیانه
۶۴.....	فصل دوم
۶۴.....	بازگشت نظامی بریتانیا به منطقه خاورمیانه
۷۲.....	فصل سوم
۷۲.....	بررسی روابط بریتانیا با ایالات متحده آمریکا در تحولات کشورهای جنوب غرب آسیا
۷۷.....	فصل چهارم

۷۷.....	بریتانیا و آمریکا؛ دو رقیب در خاورمیانه در قرن بیست و یکم
۸۰.....	فصل پنجم.....
۸۰.....	بررسی تحولات مهم در روابط دوجانبه بریتانیا - اسرائیل
۸۹.....	فصل ششم.....
۸۹.....	حمایت از دولت‌های محافظه کار غربی منطقه
۸۹.....	الف. عراق
۹۲.....	ب. عربستان
۹۴.....	ج. سوریه
۹۹.....	فصل هفتم.....
۹۹.....	کمیته سیاست خارجی مجلس عوام بریتانیا
۹۹.....	الف. نشست های کمیته سیاست خارجی مجلس عوام بریتانیا در موضوع اسلام سیاسی خاورمیانه
۱۰۴.....	ب. اسلام سیاسی (سنی)، پنج سال پس از «بهار عربی»
۱۱۱.....	جمع بندی بخش سوم

بخش چهارم

۱۱۵.....	سیاست بریتانیا در قبال بحران یمن
۱۱۶.....	فصل اول.....
۱۱۶.....	معرفی اجمالی کشور یمن
۱۱۷.....	الف. اهمیت راهبردی کشور یمن
۱۱۸.....	ب. ویژگی های سیاسی و نظام حزبی یمن
۱۲۰.....	فصل دوم.....
۱۲۰.....	سیاست خارجی بریتانیا در یمن

مقدمه

سابقه حضور بریتانیا در منطقه جنوب غرب آسیا، به اوایل قرن نوزدهم بازمی‌گردد. در سال‌های ۱۸۲۰، در بحبوحه جنگ‌های ایران و روس، دولت بریتانیا به‌بهانه مقابله با دزدان دریایی، سواحل جنوبی خلیج فارس را اشغال کرد و با حکام محلی قرارداد تحت‌الحمایگی امضا کرد. این کشور در راه سلطه کامل خود بر منطقه، در سال‌های آخر قرن نوزدهم، با تشدید اختلافات مرزی بین شیخ‌نشین‌ها، باعث تضعیف هرچه بیشتر آن‌ها شد. در این مرحله، بریتانیا توانست شیخ‌نشین‌های بحرین، قطر، دبی، شارجه، ابوظبی، مسقط و عمان را به زیر سلطه خود درآورد. تا پس از جنگ جهانی دوم، خاورمیانه همچنان بخشی از سیستم امپریالیستی بریتانیا را تشکیل می‌داد که مشتمل بر مجموعه سرزمین‌هایی بود که شامل قبرس، مناطق تحت‌الحمایه سومالی در آفریقا و مناطق تحت‌الحمایه خلیج فارس مانند بحرین می‌شد. به‌هر حال، در مفهوم سرزمینی، امپراتوری رسمی و غیررسمی بریتانیا در خاورمیانه، از اواخر قرن نوزدهم تا غرب تا منطقه تحت استقرار شرکت نفت ایران و بریتانیا در شرق را شامل می‌شد. عراق شمالی نیز بخشی از این مجموعه سرزمین‌های تحت سلطه بریتانیا بود، حال آنکه در جنوبی‌ترین نقطه سرزمین‌های تحت سلطه این کشور، سودان قرار داشت. امپراتوری غیررسمی بریتانیا گسترده بود، به این معنی که با وجود نبود مدیریت مستقیم بریتانیا، نفوذ این کشور همچنان برقرار بود. برای مثال بریتانیا، پادشاهی اردن را بخشی از سیستم جهانی امپراتوری خود می‌دانست.

در سال ۱۹۶۷، انگلستان تصمیم به عقب‌نشینی نیروهایش از شرق کانال سوئز گرفت و پس از خروج کامل بریتانیا از خلیج فارس در سال ۱۹۷۱، به نظر می‌رسید تاریخ این کشور در خاورمیانه به نقطه پایان رسیده است. خوش‌بینی نشت گرفته از خاتمه رویارویی شرق و غرب و امکان نوسازی در ساختار ملل متحد، به‌زودی رو به افول نهاد. این عوامل، به میزانی از تردید درخصوص جایگاه بریتانیا در جهان انجامید و باعث آن چیزی شد که عده‌ای «خلأ سیاست خارجی» لقب دادند.

تحول مهم دیگر دهه ۱۹۹۰، تقویت روحیه مداخله‌جویی بود. این اتفاق‌ها بهانه‌ای برای ابداع مفهوم «مداخله بشردوستانه» در ادبیات سیاسی بریتانیا طی این دوران شد و از سوی تونی بلر، پیگیری و تشویق شد و در لایحه وظایف وزارت دفاع این کشور، مبنی بر اینکه «نیروی خیر» در جهان باشند، بازتاب یافت.